

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ W OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA-LESZCZYNY NA LATA 2021-2024.**

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP.....	3
II. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA-LESZCZYN Y	5
III. CELE PROGRAMU.....	9
1. CEL GŁÓWNY	9
2. CELE STRATEGICZNE	9
2.1 CEL STRATEGICZNY 1:	9
<i>Podnoszenie świadomości mieszkańców Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny o zjawisku i możliwościach profilaktyki i przeciwdziałania przemocy.</i>	<i>9</i>
2.2 CEL STRATEGICZNY 2:	10
<i>Rozbudowywanie i integrowanie systemu współpracy, komunikacji i przepływu informacji między instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</i>	<i>10</i>
2.3 CEL STRATEGICZNY 3:	11
2.4 CEL STRATEGICZNY 4:	12
IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	13
1. PROFILAKTYKA	13
2. INTERWENCJA.....	14
3. WSPARCIE OFIAR	15
4. KOREKCJA I EDUKACJA SPRAWCÓW	16
5. KOORDYNACJA.....	16
V. ADRESACI PROGRAMU	16
VI. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU	17
VII. ZASOBY GMINY I MIASTA CZERWIONKA-LESZCZYN Y W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU	17
VIII.CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU	18
IX. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ.....	18
X. MONITOROWANIE.....	18
XI. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	18
XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	18

I. Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasał, 2005, s. 16–19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37]. W rozumieniu prawa karnego przemoc to forma działania sprawcy, która ma przede wszystkim instrumentalny charakter. Jest to działanie, które zmierza do określonego skutku, którym ma być sytuacja przymusu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Przemoc tłumaczy się na wiele sposobów, min. jako brutalność, okrucieństwo, opresyjność, przestępczość. Pierwotnie „przemocą” określano nadużycie siły poprzez człowieka wobec drugiej osoby. W przemocy cierpienie, zaszkodzenie czy zadawanie bólu psychicznego jest na ogół sposobem osiągnięcia celu. Przemoc oznacza zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań, obejmujących przemoc fizyczną, psychiczną i seksualną. To ciąg zachowań o charakterze zamierzonym i instrumentalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerennych myśli i działań, podporządkowanie jej żądaniom i potrzebom sprawcy

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie może mieć tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminie i Mieście Czerwionka-Leszczyny ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2021-2024. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Z danych demograficznych Gminy wynika, że w dniu 31 grudnia 2019r. Gminę i Miasto Czerwionkę-Leszczyny zamieszkiwało ogółem 40.063 osób, w tym 19.474 mężczyzn i 20.589 kobiet.

Dokonano analizy prowadzonych procedur „Niebieskich Kart” za lata 2017, 2018, 2019:

Nazwa	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	5
Liczba przyjętych formularzy „Niebieskie Karty:	89	83	95
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	87	75	84
Liczba osób wskazanych jako doświadczających przemocy: - Osoby dorosłe (kobiety / mężczyźni) - Osoby małoletnie	114 91 23	91 74 17	169 67 102
Liczba osób wskazanych jako sprawcy przemocy - Kobiety - Mężczyźni	85 2 83	83 8 75	84 14 70
Liczba spotkań Grup Roboczych	413	313	360
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na: - Ustanie przemocy, zaprzestanie dalszej jej stosowania i zrealizowanie Indywidualnego Planu Pomocy - Brak zasadności podejmowania dalszych działań	82 73 9	60 56 4	86 65 21
Liczba odebranych dzieci w trybie art. 12a ustawy	5	4	1

Źródło: dane własne Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Czerwionce-Leszczynach

W 2019 roku pracownicy socjalni wraz z pozostałymi członkami grup roboczych uczestniczyli w spotkaniach, które prowadziły 95 procedur „Niebieskiej Karty”. W stosunku do lat 2017, 2018 nastąpił wzrost prowadzonych procedur w rodzinie, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby środowisk objętych procedurą. Ofiarami przemocy były najczęściej kobiety i dzieci. Sprawcami byli mężczyźni, w większości przypadków dotknięci problemem alkoholowym. Zauważono wzrost liczby kobiet jako sprawców przemocy. Mężczyźni coraz częściej przyznają, iż są ofiarami przemocy ze strony żon, partnerek. Obserwuje się również znaczny wpływ przemocy, w tym pośredniej, na małoletnie dzieci. W przypadku małoletnich mamy do czynienia z przemocą bierną fizyczną przejawiającą się w fizycznym zaniedbaniu, braku prawidłowej opieki zdrowotnej, emocjonalnym lekceważeniu i nieokazywaniu uczuć, lekceważeniu potrzeb materialnych dzieci.

Działania podejmowane przez Komisariat Policji Czerwionka – Leszczyny na terenie Gminy w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie

Rok	2017	2018	2019
Liczba interwencji ogółem	3.740	3.529	3.574
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez Policję:			
• Na terenie wiejskim należącym do Gminy	65	48	54
• Na terenie miasta	24	17	23
	41	31	31
Liczba osób doświadczających przemocy wg Policji	65	48	54
• Kobiety	54	45	46
• Mężczyźni	7	1	6
• Małoletni	4	2	2
Liczba osób stosujących przemoc	65	48	65
• Mężczyźni	59	46	49
• Kobiety	6	2	5
Osoby wskazane jako sprawcy będący pod wpływem alkoholu	44	27	34
• Mężczyźni	41	27	31
• Kobiety	3	0	3
Osoby wskazane jako sprawcy przemocy doprowadzeni do izby wytrzeźwień	20	18	19
• Mężczyźni	19	18	17
• Kobiety	1	0	2
Osoby wskazane jako sprawcy przemocy doprowadzeni do policyjnej izby zatrzymań	20	6	13
• Mężczyźni	19	6	12
• Kobiety	1	0	1
Rodzaje przemocy w procedurze „Niebieskie Karty:			
• Fizyczna	50	37	44
• Psychiczna	56	43	49
• Seksualna	4	3	1
• Ekonomiczna	0	0	0
• Inne	36	31	47
Procesowe zatrzymania osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie:			
• Mężczyźni	7	3	2
• Kobieta	0	0	1

Źródło: dane własne Komisariatu Policji w Czerwionce-Leszczynach

W szkołach na terenie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny również niejednokrotnie dostrzegane są akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyraża się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzywiska.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Rodziny objęte wsparciem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017 - 2019r.

Nazwa	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Działania podejmowane przez GKRPA			
Liczba posiedzeń plenarnych GKRPA	13	13	13
Liczba rozmów interwencyjno-motywacyjnych	329	316	292
Liczba spraw prowadzonych przez GKRPA o podjęcie leczenia odwykowego	110	119	101
Liczba wniosków zakończonych bez podejmowania dalszych działań	46	57	43
Liczba wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	32	39	40

Źródło: dane własne Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwionce-Leszczynach

Rodziny objęte wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce - Leszczynach w latach 2017 - 2019 otrzymały następującą pomoc:

Ośrodek Pomocy Społecznej			
Rodziny którym udzielono różnych form pomocy finansowej i materialnej w formie obiadów, zasiłków celowych oraz zasiłków okresowych ze względu na problem:			
Rok	2017	2018	2019
Alkoholowy	52	19	22
Przemocy w rodzinie	11	9	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	124	77	105
Nieppełnosprawność	190	179	421
Ubóstwo	478	371	430
Bezrobocie	298	216	220
Długotrwała i ciężka choroba	125	137	155
Bezdomność	52	43	51
Potrzeba ochrony macierzyństwa	66	40	35
Trudność w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego	17	14	10

Źródło: dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach

Ośrodek Pomocy Społecznej			
Rok	2017	2018	2019
Poradnictwo specjalistyczne – rodzinne (liczba rodzin / liczba osób w rodzinach)	119 / 244	71 / 156	38 / 123
Interwencja kryzysowa (liczba rodzin / liczba osób w rodzinach)	6	22 / 37	15 / 37
Praca socjalna (liczba rodzin / liczba osób w rodzinach)	1.020 / 2.229	957 / 2190	856 / 1924
Ilość przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	2.285	1.808	1.918

Źródło: dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach

Analizując dane odbiorców pomocy społecznej w latach 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową, w szczególności w pomocy, w postaci pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego. Zmniejszeniu uległa zarówno liczba rodzin objętych pomocą jak również liczba osób w rodzinach. W roku 2019 przeprowadzono 15 działań w ramach interwencji kryzysowej, tj. o 7 mniej niż w roku 2018, ale o 9 więcej w porównaniu do roku 2017. Znacznie zmniejszyła się liczba przeprowadzanych wywiadów w latach 2018 – 2019 (odpowiednio: 1.808 i 1.918) w stosunku do roku 2017 kiedy przeprowadzono 2.285 wywiadów.

Praca Ośrodka związana z obsługą klientów nie kończy się na gromadzeniu oraz wypłacaniu świadczeń. To również pomoc rzeczowa i usługowa, działania z zakresu pracy socjalnej ale również rozwijanie nowych form pomocy. Należy przy tym nadmienić, iż realizacja tych zadań jest niezwykle pracochłonna i czasochłonna ze względu na zbiurokratyzowany system przyznawania zasiłków - obszerne druki, dużą ilość dokumentów, stałe weryfikacje dochodów, wywiadów oraz nieustające zmiany w przepisach prawnych.

III. Cele programu.

Zestawienie danych jakościowych i ilościowych pokazuje główne zagadnienia związane z występowaniem, zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska przemocy domowej. W tym kontekście należy podjąć realizację szeregu kierunków działań, zgodnych ze znowelizowaną Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

1. CEL GŁÓWNY :

ZINTEGROWANE SYSTEMOWE PRZECIWDZIAŁANIE I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE I MIEŚCIE CZERWIONKA – LESZCZYNY.

2. CELE STRATEGICZNE

2.1 CEL STRATEGICZNY 1:

Podnoszenie świadomości mieszkańców Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny o zjawisku i możliwościach profilaktyki i przeciwdziałania przemocy.

2.1.1 Cele operacyjne:

1. Propagowanie wiedzy o zjawisku przemocy, jego źródłach, symptomach, profilaktyce i przeciwdziałaniu.
2. Upowszechnianie Programu.

2.1.2 Kierunki działań:

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

- rozpowszechnianie materiałów informacyjnych;
- organizowanie seminariów, konferencji, warsztatów;
- organizowanie spotkań, prelekcji;
- profilaktyczne kampanie społeczne.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- udostępnienie Programu drogą elektroniczną na stronach internetowych Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny oraz innych instytucji;
- informowanie o Programie podczas różnych spotkań, konferencji, itp.;
- propagowanie dobrych praktyk przeciwdziałania przemocy.

2.2 CEL STRATEGICZNY 2:

Rozbudowywanie i integrowanie systemu współpracy, komunikacji i przepływu informacji między instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

2.2.1 Cele operacyjne:

1. Zdiagnozowanie problemu przemocy w rodzinie celem podejmowania skuteczniejszych działań.
2. Zintegrowane działanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych – zgodnie z zapisami ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie.
3. Utworzenie systemu gromadzenia, przetwarzania i wymiany informacji oraz danych o zjawisku Przemocy domowej dla instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w celu podniesienia skuteczności działań.
4. Monitoring i ewaluacja Programu.

2.2.2 Kierunki działań:

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

- inicjowanie podejmowania natychmiastowych interwencji powstrzymujących przemoc;
- współpraca członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- powoływanie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, w składzie ustalonym w zależności od potrzeb;
- udział specjalistów w grupach roboczych;
- monitorowanie prowadzonych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- prowadzenie całości dokumentacji w sprawach przemocy domowej;
- analiza wniosków składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe i wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o przemocy domowej;
- występowanie z wnioskami do Prokuratury i właściwych jej organów, o wszczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie o znęcanie się nad rodziną;
- występowanie do odpowiednich jednostek organizacyjnych i służb z wnioskami o podjęcie działań interwencyjnych lub prewencyjnych, w sprawach, gdzie ujawniono zagrożenie przemocą w rodzinie;
- koordynację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- przygotowanie narzędzia badawczego;
- przeprowadzenie badania zjawiska przemocy występującego na terenie Gminy;
- sformułowanie zadań, planów wobec osób dotkniętych przemocą.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

- opracowanie zasad dostępu do danych;
- aktualizowanie bazy;
- opracowanie mapy zasobów i potrzeb dotyczących zjawiska przemocy;
- prowadzenie diagnozy;
- utworzenie bazy informacji o podmiotach udzielających stosownej pomocy i stałe aktualizowanie jej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4:

- sporządzanie i analizę sprawozdań;
- wprowadzanie modyfikacji i zmian w Programie na podstawie potrzeb wynikających z ewaluacji.

2.3 CEL STRATEGICZNY 3:

Zwiększenie dostępności bezpłatnej pomocy i innych form oddziaływań adresowanych do osób uwięzianych w przemoc, w tym dzieci - pomoc psychologiczna, prawna, socjalna, medyczna, inna.

2.3.1 Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom uwięzianym w przemoc zintegrowanej, specjalistycznej pomocy.
2. Zapewnienie miejsca schronienia osobom krzywdzonym w wyniku przemocy domowej.
3. Prowadzenie działań korekcyjno- terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie dostępności do korzystania z pomocy dla ofiar przemocy – pomoc psychologiczna, prawna, socjalna, itp.

2.3.2 Kierunki działań:**Kierunki działań do celu operacyjnego 1:**

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych form wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- funkcjonowanie instytucji i organizacji, których działania mają na celu przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- kierowanie pokrzywdzonych w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dla ofiar przemocy w rodzinie do PSOW;
- zapewnienie pomocy w formie miejsc schronienia dla osób bezdomnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

- kierowanie do grup korekcyjno – terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- propozycja skorzystania z indywidualnej terapii sprawców przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4:

- wszczynanie procedur „Niebieskie Karty”;
- upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych – ulotek, informatorów;
- udzielanie pomocy finansowej, usługowej, rzeczowej poprzez przyznawanie świadczeń zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej;
- intensyfikację pracy socjalnej – bezpośredni kontakt pracownika socjalnego z osobą doznającą przemocy, w celu wzmacniania jej do podejmowania działań poprawiających sytuację;
- wzmocnienie współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- organizowanie dyżurów prawnych;
- prowadzenie konsultacji specjalistycznych.

2.4 CEL STRATEGICZNY 4:

Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy (superwizje, szkolenia).

2.4.1 Cele operacyjne:

1. Udzielanie wsparcia osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy.
2. Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

2.4.2 Kierunki działań:

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

- prowadzenie specjalistycznych konsultacji dla osób pomagających;
- zapewnienie dostępu do superwizji;
- udział specjalistów w zespołach interdyscyplinarnych;
- informowanie pracowników socjalnych w zakresie stosowania nowych uprawnień i odpowiedzialności przyznanych ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- badanie potrzeb szkoleniowych;
- organizację i realizację szkoleń doskonalących umiejętności osób zaangażowanych w pracę z osobami / rodzinami z problemem przemocy (pracowników instytucji, organizacji, służby zdrowia, edukacji).

IV. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie;
- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy;
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie;
- działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program zakłada kompleksową pomoc zarówno dla ofiar jak i sprawców przemocy przy udziale służb i instytucji, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej. Wymaga podejmowania równoczesnych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym, terapeutycznym i korekcyjnym.

Program nie tworzy nowych instytucji, a wzmacnia kompetencje już istniejących.

1. Profilaktyka

- 1.1 Działania diagnozujące skalę zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Czerwionka - Leszczyny - zbieranie informacji dotyczącej dorosłych ofiar przemocy, sprawców przemocy i dzieci krzywdzonych, w tym wykorzystywanych seksualnie.
- 1.2 Badanie infrastruktury instytucji pomagających osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie.
- 1.3 Propagowanie nowoczesnych standardów przeprowadzania procedur prawnych z udziałem małoletnich świadków – ofiar przestępstw.
- 1.4 Badanie potrzeb w zakresie specjalistycznych szkoleń pracowników pomagających osobom uwikłanym w przemoc.
- 1.5. Rozwój programów społecznych oraz prowadzenie kampanii zwiększających świadomość społeczną i uwrażliwiających społeczeństwo na problem przemocy w rodzinie, problem krzywdzenia dzieci, w tym wykorzystywania seksualnego.
- 1.6. Wprowadzenie do szkolnych programów wychowawczych treści uświadamiających zagrożenia płynące z przemocy w rodzinie oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.
- 1.7. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
 - propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
 - obalanie mitów na temat przemocy,
 - szkolenia na temat przemocy,
 - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
 - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujących zachowania nieagresywne,
 - organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców,
 - dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
 - organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

2. Interwencja

2.1 Działania pomocowe kierowane do ofiar przemocy w rodzinie ukierunkowane na udzielanie profesjonalnej pomocy realizowane poprzez:

- udzielanie dorosłym osobom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- udzielanie dzieciom – ofiarom krzywdzenia w tym wykorzystywanych seksualnie oraz ich rodzinom informacji na temat instytucji, które świadczą bezpłatną profesjonalną kompleksową pomoc psychologiczną, medyczną, socjalno-bytową, oraz przygotowanie ich do uczestniczenia w procedurach prawnych;
- udzielanie dzieciom – ofiarom krzywdzenia, w tym dzieciom wykorzystywanych seksualnie, natychmiastowej ochrony poprzez umieszczenie w bezpiecznym miejscu;
- udzielanie dorosłym osobom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpłatnego schronienia w hostelu;
- udzielanie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpłatnej pomocy w formie badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnianie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania;
- udostępnianie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom uwięzonym w przemoc;
- wdrożenie zmian do lokalnej procedury pomocy dziecku krzywdzonemu zgodnie z art. 12 a i 12 c znowelizowanej Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (odebranie dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie jako obowiązek pracownika socjalnego) i art. 185 a i 185 b kodeks postępowania karnego (zapewnienie ochrony praw dziecka uczestniczącego w procedurach prawnych).

2.2 Znowelizowana Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

Art.12a.1.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej”.

Art.12c

„O prawie do złożenia zażalenia, wraz ze wskazaniem sądu opiekuńczego właściwego miejscowo do jego rozpatrzenia, pracownik socjalny lub funkcjonariusz Policji poucza rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka. Pouczenie to należy wręczyć na piśmie”.

- 2.3 Działania interwencyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie ukierunkowane na zapobieganie kontaktowania się sprawców przemocy w rodzinie z osobami pokrzywdzonymi, realizowane poprzez:
- izolowanie sprawców przemocy – stosowanie środków mających na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się i zbliżaniu się do osób pokrzywdzonych oraz uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania;
 - stosowanie Procedury „Niebieskie Karty”.
- 2.4 Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
- izolowanie sprawców od ofiar;
 - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych;
 - przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc;
 - kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Rybnik o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

3. Wsparcie ofiar

- 3.1 Prowadzenie działań informacyjnych w ramach Punktu konsultacyjnego:
- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia;
 - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego;
 - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy;
 - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych;
 - rozpowszechnianie informacji o możliwości skorzystania z telefonu zaufania „Niebieska Linia”.
- 3.1.1 Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”;
 - przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 3.2 Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- 3.3 Działania terapeutyczne kierowane do ofiar przemocy w rodzinie, realizowane poprzez:
- opracowanie i realizację programów ochrony dorosłych ofiar przemocy z udziałem policji, prokuratury, kuratorów sądowych;
 - opracowanie i realizację programów terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie;
 - zapewnienie psychoterapii dzieciom – ofiarom krzywdzenia w tym wykorzystywania seksualnego oraz ich rodzinom;
 - działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.

4. Korekcja i edukacja sprawców

Działania ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowane poprzez:

- opracowanie, wdrożenie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- uczestnictwo w programach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

5. Koordynacja

- 5.1 Zintegrowane funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, który integruje i koordynuje programy oraz strategie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zapewnienia doradztw merytorycznych dla specjalistów zajmujących się pomaganiem osobom uwikłanym w przemoc;
- 5.2 Praca grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.
- 5.3 Współpraca w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych:
- pracownicy socjalni;
 - przedstawiciele oświaty;
 - przedstawiciele policji;
 - kuratorzy sądowi;
 - przedstawiciele gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
 - przedstawiciele ochrony zdrowia;
 - przedstawiciele organizacji pozarządowych;
 - inni w zależności od zasobów i potrzeb;
 - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
 - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach;
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
 - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą;
 - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań;
 - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą;
 - inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą;
 - udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

V. Adresaci Programu

- ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, osoby niepełnosprawne);
- sprawcy przemocy w rodzinie;
- świadkowie przemocy w rodzinie;
- przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy;
- społeczność lokalna – mieszkańcy Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny.

VI. Spójność programu

Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Rybnickiego na lata 2014 – 2024;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Czerwionka-Leszczyny na lata 2016 – 2025;
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2020, poz. 218 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1492);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005r r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 322 z późn.zm);
- ustawę z dnia 9 czerwiec 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 821);
- ustawę z dnia 5 sierpnia 2015r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 708);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny. (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1444 z późn.zm);
- ustawa z dnia 25 luty 1964r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);
- ustawa z dnia 23 kwiecień 1964r. kodeks cywilny (tekst jednolity Dz. U. 2020 poz. 875).

VII. Zasoby Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny w zakresie realizacji Programu

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionka-Leszczyny;
 - Komisariat Policji w Czerwionce-Leszczynach;
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwionce-Leszczynach;
 - Placówki oświatowo-wychowawcze;
 - Ośrodki Zdrowia na terenie w Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny;
 - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Rybniku;
 - organizacje pozarządowe;
 - i inne instytucje i organizacje realizujące zadania, mające na celu przeciwdziałanie i niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

VIII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych;
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie Gminy oraz poza nią;
- otwartość i chęć współpracy specjalistów;
- silne więzi rodzinne;
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu;
- coraz większe zaangażowanie w przeciwdziałanie przemocy podmiotów należących do różnych branż;
- modyfikacja rozwiązań prawnych w kierunku skuteczniejszej pomocy osobom pokrzywdzonym;
- tendencja do profesjonalizacji oddziaływań wobec osób uwikłanych w przemoc;
- dotychczasowe doświadczenia podmiotów zaangażowanych w zwalczanie przemocy.

IX. Zagrożenia w realizacji zadań

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów;
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach;
- ubóstwo;
- brak infrastruktury socjalnej w gminie;
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna;
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego;
- trudności w zakresie pełnego zdiagnozowania skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- powszechne używanie technik manipulacyjnych w mediach, wymuszających określone postawy i preferencje, wykorzystywane potem jako presje;
- niewystarczające środki finansowe.

X. Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach.

XI. Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

XII. Źródła finansowania

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.